

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології,
кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Код дисципліни	ОК 17
Освітній ступінь	Перший (бакалаврський) ступінь вищої освіти
Статус дисципліни	<u>Обов'язкова</u> / вибіркова (дисципліни вільного вибору здобувача)
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма	«Початкова освіта»
Обсяг дисципліни	9 кредитів ECTS (270 академічних годин, 134 аудиторних)
Види аудиторних занять	Лекційні, практичні і лабораторні заняття
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна, дистанційна, змішана
Форми контролю	Екзамен

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада)	Мозуль Ірина Вікторівна, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук
Контактний телефон	+38(096)970-54-85
E-mail:	mozul@gnpu.edu.ua mozul.dubok@gmail.com
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=OotCLKMAAAAJ
Консультації	Щочетверга, 15.00-16.00 год ауд. № 105, 1 корпус; за умови дистанційного навчання – у той же час на платформах Zoom або Google Meet

Пояснювальна записка

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» є формування предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя Нової української школи щодо реалізації Державного стандарту початкової освіти в контексті навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; підготовка майбутнього вчителя початкової школи до реалізації завдань природничої, громадянської та історичної, математичної, інформатичної, технологічної, соціальної та здоров'язбережувальної, мовно-літературної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти в контексті вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; забезпечення майбутнього вчителя початкової школи вміннями, знаннями формувати в молодших школярів природничої, соціальної та здоров'язбережувальної, громадянської та історичної компетентностей, розроблення на цій основі підходів до формування професійної компетентності майбутніх вчителів; підготовка майбутніх вчителів до ознайомлення молодших школярів з навколишнім середовищем, вивченням інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в руслі інноваційних, реформаційних процесів, концепції Нової української школи, що відбуваються в освіті та в початковій школі зокрема, формування професійної компетенції в галузі екологічного виховання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теоретична і практична підготовка студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» до викладання в початковій школі інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з урахуванням ідей Нової української школи. методична система викладання «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Завдання:

- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння дидактико-методологічними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- застосовувати технології пошуку, аналізу та систематизації інформаційних джерел, навички критичного мислення, стратегії набуття додаткових знань і вмінь;
- формування особистісних якостей, необхідних для творчої діяльності, творчого саморозвитку;
- організовувати власний процес навчання, обирати і застосовувати ефективні стратегії самостійного здобуття знань.

Навчальна дисципліна сприятиме формуванню в бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта таких компетентностей і програмних результатів навчання, передбачених відповідними нормативними документами:

Пререквізити: ОК вивчається в 4 і 5 семестрах, після вивчення «Основи природознавства з екологією», «Теорія і практика навчання і виховання», «Психологія вікова й педагогічна», «Математика».

Постреквізити: Курсова робота з фахових методик початкової освіти, «Виробнича педагогічна практика», «Педагогічна практика на робочому місці вчителя початкових класів», Атестаційний іспит із методик початкової освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

Навчальна дисципліна сприятиме формуванню в бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта таких компетентностей і програмних результатів навчання, передбачених відповідними нормативними документами:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

Формування компетентностей в межах дисципліни співвіднесено з трудовими функціями професійних стандартів вчителя, а саме:

Трудова функція А. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів).

А1. Мовно-комунікативна компетентність: «А1.2.У2. Використовувати в освітньому процесі мовний, мовленнєвий і культурний досвід здобувачів освіти, які належать до корінних народів або національних меншин України»; «А1.4. Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти».

А2. Предметно-методична компетентність: «А2.1. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти»; «А2.2. Здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти»; «А2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти»; «А2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти»; «А2.5. Здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти».

Трудова функція Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу.

Б.1.3. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню пізнавальну діяльність

Трудова функція В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища.

В2. Здоров'язбережувальна компетентність: «В2.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу»; «В2.3. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя».

Трудова функція Г. Проведення освітнього процесу.

Г1. Прогностична компетентність: «Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу»; «Г1.2. Здатність планувати освітній процес».

Г2. Організаційна компетентність: «Г2.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти»; «Г2.2. Здатність організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти»; «Г2.3. Здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти».

Г3. Оцінювально-аналітична компетентність: «Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти»; «Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання здобувачів освіти»; «Г3.3. Здатність формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання».

Трудова функція Д. Безперервний професійний розвиток.

Д1. Здатність до навчання впродовж життя: «Д І.3. Здатність до інноваційної діяльності».

Програмні результати (ПР)

ПР - 01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР - 03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР - 06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР - 07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР - 08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР - 09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР - 10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР - 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР - 13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР - 17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вмінні застосовувати серед здобувачів освіти та вмінні застосовувати їх в професійній діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Методологічні засади навчальної дисципліни «методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»
2. Організаційно-методичні аспекти інтегрованого курсу «Я досліджую світ»
3. Особливості методики навчання природничої освітньої галузі в межах курсу «Я досліджую світ» у початковій школі
4. Особливості методики навчання громадянської та історичної освітніх галузей в межах курсу «Я досліджую світ» у початковій школі

5. Особливості методики навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітніх галузей в межах курсу «Я досліджую світ» у початковій школі

Методи, методики та технології: словесні (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, обговорення, дискусія), наочні методи (ілюстрування, демонстрація, спостереження), проблемно-пошукові, дослідницькі, творчі методи; інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні технології.

Опрацювання курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у системі підготовки вчителя початкових класів передбачає різні види діяльності студентів: аудиторну роботу (лекції, практичні і лабораторні заняття), самостійну роботу, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Основні поняття: методика навчання «Я досліджую світ», мета і завдання інтегрованого курсу, інтеграція, інтегрований курс, компетентнісний підхід, ключові компетентності, предметні компетентності, освітня галузь, природнича освітня галузь, громадянська та історична освітня галузь, соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь, міжпредметні зв'язки, форма навчання, урок інтегрованого курсу «Я досліджую світ», екскурсія, гра, спостереження, дослідницька діяльність, навчальний проєкт, експеримент, методи навчання, словесні методи, наочні методи, практичні методи, інтерактивні методи, проєктні технології, STEM-освіта, засоби навчання, підручник, дидактичні матеріали, гербарій, колекція, опудало, вологі препарати, карта, глобус, план місцевості, масштаб, умовні позначки, красназнавчий куточок, куточок живої природи, пришкільна навчально-дослідна ділянка, географічний майданчик, фенологічні спостереження, календар погоди, гномон, нефоскоп, компас, цифрові ресурси, педагогічна технологія, індивідуалізація навчання, ігрова діяльність, рефлексія, освітнє середовище, емоційне благополуччя, цінності сталого розвитку, екологічна грамотність, уміння вчитися, критичне мислення, соціальна взаємодія, життєві навички, формувальне оцінювання, спостереження за учнями, портфоліо учня.

Міждисциплінарні зв'язки. У курсі «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»» інтегрується: - психолого-педагогічний зміст дисциплін фахового (професійно-практичного) циклу, на основі якого побудовано методичну систему управління цілісним процесом навчання, а саме: «Педагогіка» «Психологія», «Методика виховної роботи», «Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі», «Методика навчання літературного читання», «Методика навчання математичної освітньої галузі», «Методика навчання інформатичної освітньої галузі», «Методика навчання технологічної освітньої галузі», педагогічна практика - власне зміст пропедевтичних дисциплін циклу загальної підготовки, що у своїй єдності повинні забезпечити формування загальної наукової цілісної картини світу, місця в ньому людини в молодших школярів, емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу та зв'язок з довкіллям: «Історія та культура України», «Безпека життєдіяльності», «Математика», «Нові інформаційні технології», «Основи природознавства з екологією»; «Філософія». Такий підхід зумовлюється важливою вимогою сучасної освіти – її гуманізацією і демократизацією.

Індивідуальні завдання: проходження відкритих онлайн-курсів платформ (Prometheus, VUMonline, EdEra, Coursera, edX, FutureLearn тощо) з питань формування компетентності в природничих науках, сталого розвитку / громадянської відповідальності / здоров'я і безпеки / підприємливості та фінансової грамотності (з обов'язковим отриманням сертифікату про проходження курсу).

Політика курсу

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньої діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Зміст дисципліни передбачає проведення лекційних, практичних і лабораторних занять, організацію самостійної (індивідуальної) роботи студентів. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань, написання рефератів та ін.) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять та в процесі індивідуальної роботи зі студентами.

Освітній процес передбачає *комбінування теоретичної та практичної підготовки*. *Теоретичну частину* спрямовано на перевірку рівня оволодіння темами, що опрацьовуються самостійно (індивідуально), та передбачає наукові бесіди, повідомлення, консультації, огляди на засадах студентоцентрованого підходу. Такі види занять можуть проходити в аудиторії, онлайн (Zoom, Google Meet), офлайн із використанням презентацій, у т.ч. у терміни, передбачені для консультацій викладача. *Практичний блок* містить завдання практичних і лабораторних занять, виконання яких формує професійні вміння, навички та здатності.

Відвідування занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного практичного заняття.

Організаційні питання: з огляду на внесення Глухівської територіальної громади до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій, проведення лекційних, практичних занять здійснюватиметься за допомогою сервісів Zoom (платформа для проведення відеоконференцій, онлайнзанять, онлайнконсультацій (<https://zoom.us/>), Google (meet.google.com) із відображенням покликань в ел. розкладі;

- в асинхронному режимі – у Google Classroom.

Для студентів, які не мають змоги систематично виходити на зв'язок, буде забезпечено освітню комунікацію через Viber, Telegram, WhatsApp:

Мозуль Ірина Вікторівна, моб. т. +38(096)970-54-85,

ел. пошта mozul@gnpu.edu.ua mozul.dubok@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

<i>Характеристика дисципліни</i>	<i>Напрямок підготовки, спеціальність, освітній ступінь</i>	<i>Академічний календар, види занять</i>
Кількість: Кредитів ECTS: 9 Модулів: Змістових модулів: 5 Загальний обсяг дисципліни: 270 год. Аудиторних годин на тиждень:	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітній ступінь – бакалавр	Статус дисципліни: Нормативна навчальна дисципліна циклу професійної підготовки Курс: II, III д.ф., з.ф., Семестр: 4, 5 - д.ф., з.ф., Всього годин: 270 Лекції: 44 год. (д.ф.) 10 год. (з.ф.) Практичні: 46 год. (д.ф.) 10 год. (з.ф.) Лабораторні: 44 год. (д.ф.) 8 год. (з.ф.) Самостійна робота: 136 год. (д.ф.) 242 год. (з.ф.) Індивідуальна робота: Вид підсумкового контролю: екзамен

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	Практичні роботи, лабораторні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»			
Тема 1. Теоретико-методологічні основи дисципліни «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»» для студентів та інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для учнів початкової школи.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	4 год.
Тема 2. Реалізація компетентнісного підходу в контексті вивчення курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	4 год.
Тема 3. Інтегрований підхід до вивчення курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 4. Освітнє середовище і матеріально-технічне забезпечення викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	8 год.
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»			
Тема 5. Організаційно-методичні аспекти інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	4 год.
Тема 6. Загальні психолого-педагогічні основи формування уявлень та наукових понять в учнів початкової школи на уроках «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 7. Методи навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 8. Засоби навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 9.	2 год.	2 год. пр.,	6 год.

Система організаційних форм навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».		2 год. лаб.	
Тема 10. Реалізація наскрізних ліній і змістових блоків у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Особливості реалізації змістових ліній, які складають тематичну основу курсу «Я досліджую світ» за Державним стандартом і типовою освітньою програмою Савченко О.Я.: «Людина»; «Людина серед людей»; «Людина в суспільстві»; «Людина і світ»; «Людина і природа».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	10 год.
Тема 11. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 12. Сучасні освітні технології у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	8 год.
Змістовий модуль 3. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В МЕЖАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В НУШ			
Тема 13. Методика використання географічних карт та глобусу у навчанні природничої освітньої галузі в початкових класах.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 14. Зміст та організація метеорологічних і фенологічних спостережень за природою та працею людей з молодшими школярами в курсі «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 15. Методика проведення дослідних та практичних робіт з освітньої галузі «Природника».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Змістовий модуль 4. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У МЕЖАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В НУШ			
Тема 16. Віртуальні екскурсії і тури Україною в освітньому процесі з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 17. Роль і значення творчого доробку В.О. Сухомлинського в методиці навчання громадянської та історичної освітніх галузей у	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.

межах курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.			
Тема 18. Особливості організації освітнього середовища в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі в початкових класах.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Змістовий модуль 5. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У МЕЖАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ			
Тема 19. Концептуальні засади методики навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітніх галузей у межах курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 20. Загальні питання викладання основ здоров'я у початковій школі.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 21. Освіта на основі набуття життєвих навичок – ефективна технологія навчання учнів здоровому способу життя.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Тема 22. Особливості реалізації валеологічної освіти в початковій школі. Використання українських народних традицій охорони зміцнення здоров'я у навчально-виховному процесі початкової школи.	2 год.	2 год. пр., 2 год. лаб.	6 год.
Разом	44/10	46/10 пр., 44/8 лаб.	134/242

Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни

Загальний підсумковий бал з дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, і виставляється у відомість обліку успішності, індивідуальному навчальному плані студента та/або залікову книжку за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни (форма підсумкового контролю у 1 семестрі – екзамен)

Практичні заняття		Самостійна робота (індивідуальна)	Модульний контроль	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 67,5		Максимальна кількість балів – 12	Максимальна кількість балів – 10,5	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ	ЛЗ	СР	МК	10
1-23	1-22		Підсумковий	
По 1,5 б. = 34,5	По 1,5 б. = 33	12	10,5	

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни (форма підсумкового контролю у 1 семестрі – екзамен) для здобувачів освіти заочної форми навчання

Практичні заняття		Самостійна робота (індивідуальна)	Модульний контроль	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 60		Максимальна кількість балів – 20	Максимальна кількість балів – 10	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ	ЛЗ	СР	МК	10
1-5	1-4		Підсумковий	
По 5 б. = 25	По 5 б. = 20	20	25	

Критерії оцінювання студентів на практичних заняттях

Критерії оцінювання усних відповідей

Враховується:

- характер засвоєння матеріалу: обсяг, повнота, правильність та точність знань, рівень осмислення, міцність засвоєння, систематизованість, навички та вміння засвоювати вивчене на практиці в типових та змінених ситуаціях;
- якість відповіді: обґрунтованість, логічність, послідовність викладу, ступінь самостійності в судженнях, культура мовлення;
- вміння узагальнювати, виокремлювати, порівнювати якість виконання роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання роботи студентів на практичних заняттях

Сума балів	Оцінка ECTS	Рівень	Критерії оцінювання
90 – 100	A	високий	Відповідь студента відзначається повнотою викладу матеріалу без допомоги викладача. Студент володіє узагальненими знаннями з предмету, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній педагогічній діяльності. Він має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблеми.
82 – 89	B	достатній	Відповідь і завдання – повні з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Студент вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача.
74 – 81	C		
64 – 73	D	середній	Відповідь і завдання студента відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; його знання є достатньо повними; він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент здатен адекватно реагувати на відповіді інших студентів, опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення.
60 – 63	E		
35 – 59	FX	низький	Відповідь і завдання відзначаються епізодичністю виконання навіть під керівництвом викладача. Теоретичний зміст курсу засвоєно частково, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

ОСНОВНІ Й ДОПОМІЖНІ ДЖЕРЕЛА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Основна

Андрусенко І. В. Тестові завдання з природознавства : навч. посіб. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / І. В. Андрусенко. Київ : Генеза, 2016. 63 с.: мал.

Біда О. А. Природознавство і сільськогосподарська праця : методика викладання : навч. посіб. для студ. пед. ф-тів вищих навч. заклад. та класоводів. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2000. 400 с.

Білецька О.І. Природознавство : конспекти уроків : 4 кл. : до підручника Т.Г. Гільберг, Т.В. Сак / О.І. Білецька, М.М. Голуб, Н.Р. Лоджук. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2016. 168 с. (Серія “Бібліотека вчителя”).

Бондар В. І. Дидактика: підруч. для студ. вищих пед. навч. закл. Київ: Либідь, 2005. 264 с.

Васютіна Т.М., Золотар О.М. Етноекологічний календар природи: посіб. для вчит. та учня / За ред. І.В. Мороза. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007. 168 с.

Васютіна Т.М., Телецька Л.І. Зошит з методики навчання освітньої галузі «Природознавство» у початковій школі. Навч. пос. для студ-в спец-ті «Поч. освіта» ОКР «Бакалавр» / За ред. Т.М.Васютіної. 6-те вид., перероб. і доп. Івано-Франківськ, НАІР. 2020. 86 с.

Використання дослідів на уроках природознавства в початковій школі / упоряд.: Л. Македонова, В. Неклеса, Р. Шиян / за заг. ред. О. В. Стребної. Тернопіль : Мандрівець, 2012. 128 с.

Вілмут Дж. Використання портфоліо для навчання та оцінювання: навч. посібн. / за ред. І. Є. Булах, М. Р. Мруги. Київ: Майстер-клас, 2007. 48 с.

Вілмут Дж. Оцінювання для навчання: навч. посіб. / за ред. І. Є. Булах, М. Р. Мруги. Київ: Майстер-клас, 2007. 170 с.

Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч. метод. посіб. Київ : Алатон, 2019. 128 с.

Гільберг Т.Г. Зошит з природознавства: навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. : 4- й кл. / Т.Г. Гільберг, Т.В. Сак. 2-ге вид. Київ : Генеза, 2016. 80 с. + вкладка : іл.

Гільберг Т. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Тетяна Гільберг, Світлана Тарнавська, Ніна Павич. Київ: Генеза. 2020. 256 с.

Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч. метод. посіб. Київ : Генеза, 2020. 240 с.

Гільберг Т.Г. Уроки природознавства. 4 кл.: посіб. для вчит. / Т.Г. Гільберг, Т.В. Сак. К.: Генеза, 2015. 257 с.

Гільберг Т., Тарнавська С. Орієнтовне-календарно тематичне планування з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Початкова школа*. 2019. № 9. С. 40-48.

Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 256 с.

Гладюк Т. Природознавство : конспекти уроків : 4 кл. : до підруч. Т.В. Гладюк, М.М. Гладюка / Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, М.М. Гладюк. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 240 с. (Серія «Бібліотека вчителя»).

Гороль П. К., Гуревич Р. С., Шестопалюк О. В. Сучасні інформаційні засоби навчання. Київ : «Освіта України», 2007. 536 с.

Державний стандарт початкової освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text>.

Драйден Г., Вос Дж. Революція в навчанні / пер. з англ. М. Товкало. Львів : Літопис, 2011. 541 с.

Етимологічний словничок. 1-4 класи / Уклад. Т.І. Крехно. Харків : Вид-во «Ранок», 2010. 80 с.

Зайченко І. В. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Освіта України, КНТ, 2008. 528 с.

Зайченко І. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2009. 620 с.

Загальна методика навчання біології: навч. посібник / І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.; За ред. І.В. Мороза. К.: Либідь, 2006. 592 с.

Ільченко В. Р. Інтегративний підхід в освіті. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень; Акад. пед. наук України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 356 с.

Карапузова Н.Д., Карапузова І.В., Помогайбо В.М., Починок Є.А. Основи природознавства : підруч. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 368 с.

Конверський А. Є. Логіка : підручник. 2-ге вид., виправлене. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.

Крамаренко А. М., Степанюк К. Сучасні технології ознайомлення молодших школярів з об'єктами природи: навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів спец. 7.01010201 «Початкова освіта»]. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2016. 354 с.

Кругляк М. І. Логіка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2012. 199 с.

Кукалець М.В. Методика викладання природознавства у початковій школі: навч.-метод. посіб. Львів : «Новий світ-2000», 2011. 222 с.

Лист МОН «Методичні рекомендації щодо формування оцінювання учнів 1 класу» від 18.05.2018 № 2.2.-1250. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/924.pdf>

Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навч. посіб. Автор та укладач О.О. Лінник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 248 с.

Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика. Київ : Богданова А.М., 2009. 404 с.

Луцик Д.В., Стахів Л.Г. Методика викладання природознавства. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2007. 119 с.

Майхрук М.І. Природознавство: збірник рівневих завдань: 2 клас: посіб. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2013. 48 с.

Майхрук М. І. Природознавство. Збірник рівневих завдань. 4 клас: посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 87 с.

Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник / І. В. Малафійк К.: Кондор, 2005. 397 с.

Малафійк І. В. Дидактика : навч. посіб. Київ : Кондор, 2009. 406 с.

Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» : практико-орієнтований модуль : навчально-методичний посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Т. Я. Грітченко, О. В. Лоюк. Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. 201 с.

Мозуль І.В. Навчання природознавства в сучасній початковій школі : навч. програма спецкурсу, курс лекцій та метод. рекомендації : навч.-метод. посіб. КИЇВ :Видавництво Ліра-К, 2017. 236 с.

Мозуль І. В. «Робочий зошит з методики навчання природничої освітньої галузі» (електронне видання). Глухів, 2023. 121 с. (Рекомендовано Вченою радою Глухівського НПУ ім. О. Довженка від 6 грудня 2023 року, протокол № 4) Розташовано в електронному репозитарії Глухівського НПУ ім. О. Довженка URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/2755>

Мозуль І.В. Словник-довідник з природознавства : навч. посіб. Глухів : РВВ ГНПУ, 2015. 116 с.

Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. 3-є вид., доп. Київ : [б. в.], 2001. 608 с.

Наказ МОН «Про затвердження метод. рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 1 класу у Новій українській школі» № 813 від 20.08.2021. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. МОН, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера «ЛТД», 2019. 208 с.

Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; Київ: А.С.К., 2001. 256 с.

Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 141 с. URL: https://nvk-licey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf

Пометун О. І. Інтерактивні методи навчання. Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. За ред. О. І. Пометун. Київ: Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.

«Про освіту»: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (у редакції наказу від 24.06.2020 № 725-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2013. 504 с.

Савченко О.Я. Сучасний урок в початкових класах. КИЇВ :Магістр S, 1997. 256 с.

Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 360 с.

Сидоренко Н. О. Заняття із психологічного розвитку для молодших школярів. Київ : Редакції загальнопед. газет, 2013. 128 с.

Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія. Київ : Либідь, 2005. 464 с.

Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Каравела, 2008. 400 с.

Словник термінів для учнів початкових класів: посіб. для загальноосвіт. навч. закл. / За наук. ред. М.С. Вашуленка (у співавт. Собко В.О., Демидчик Г.С., Ігнатенко О.В., Мозуль І.В. та ін.). КИЇВ :Видавничий дім «Освіта», 2016. 128 с.

Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 1–2 клас: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1–2 класів закладів загальної середньої освіти» від 21.03.2018 № 268 (у редакції наказу «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти» від 08.10.2019 № 1272). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>.

Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 3–4 клас: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження типових освітніх програм для 3– 4 класів закладів загальної середньої освіти» від 27.12.2018 № 1461 (у редакції наказу «Про затвердження типових освітніх програм для 3–4 класів закладів загальної середньої освіти» від 08.10.2019 № 1273). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>.

Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б, 1–2 клас: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1–2 класів закладів загальної середньої освіти» від 21.03.2018 № 268 (у редакції наказу «Про затвердження типових освітніх програм для 1–2 класів закладів загальної середньої освіти» від 08.10.2019 № 1272). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>.

Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б, 3–4 клас: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження типових освітніх програм для 3– 4 класів закладів загальної середньої освіти» від 27.12.2018 № 1461 (у редакції наказу «Про затвердження типових освітніх програм для 3–4 класів закладів загальної середньої освіти» від 08.10.2019 № 1273). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>.

Типовий перелік засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи: затверджено наказом МОН від 07.02.2020 № 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-20#Text>.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 528 с.

Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія / НПАН України, Ін-т педагогіки ; Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. та ін. КИЇВ :Педагогічна думка, 2014. 343 с.

Хаминець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2008. 168 с.

Чепіль М. М. Педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2014. 224 с.

Я досліджую світ. Словник-довідник» / Уклад. Мозуль І. В. (електронне видання). Глухів, 2023. 191 с. (Рекомендовано Вченою радою Глухівського НПУ ім. О. Довженка від 4 жовтня 2023 року, протокол № 2). Розташовано в електронному репозитарії Глухівського НПУ ім. О. Довженка URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/2754>

Яковенко Г. Г. Методика навчання суспільствознавчих дисциплін : навч. метод. посіб. Харків : ХНАДУ, 2017. 164 с.

Яріш Г. П., Мочула О. В. Природознавство. Конспекти уроків. 4 клас : до підруч. Грущинської І. В. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 206 с.

Підручники для початкової школи

1. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Т. Гільберт, С. Тарнавська, О. Гнатюк, Н. Павич. Київ : «Генеза», 2018.

2. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / І.В. Грущинська, З.М. Хитра, І.І. Дробязко. КИЇВ : УОВЦ «Оріон», 2018.

3. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, С.Г. Заброцька, Н.Б. Шост. Київ : «Навчальна книга Богдан», 2018.

4. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / О.Л. Іщенко, О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, О.М. Кліщ. Київ : «Літера ЛТД», 2018.

5. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / О.В. Тагліна, Г.Ж. Іванова. Київ : «Ранок», 2018.

6. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Т.В. Воронцова, В.С. Пономаренко, О.Л. Хомич, І.В. Гарбузюк, Н.В. Андрук, К.С. Василенко. «Алатон», 2018.

7. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / І.О. Большакова, М.С. Пристінська. Київ : «Ранок», 2018.

8. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / І.І. Жаркова, Л.А. Мечник. Тернопіль : "Підручники і посібники", 2018.

9. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / М.С. Вашуленко, В.Г. Бевз, Т.П. Єресько, О.Г. Трофімова. Київ : «Освіта», 2018.

10. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / І.В. Грущинська, З.М. Хитра, Н.В. Морзе, О.В. Барна. Київ : «Оріон», 2019.

11. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Т. Гільберт, С. Тарнавська, Н. Павич. Київ : «Генеза», 2019.

12. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Т.В. Воронцова, В.С. Пономаренко, О.Л. Хомич, І.В. Гарбузюк, Н.В. Андрук. «Алатон», 2019.

13. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / М.С. Вашуленко, Г.В. Ломаковська, Т.П. Єресько, Й.Я. Ривкінд, Г.О. Проценко. Київ : «Освіта», 2019.

14. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, С.Г. Забродська, Н.Б. Шост, Л.В. Лисобей. Київ : «Навчальна книга Богдан», 2019.

15. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / І.І. Жаркова, Л.А. Мечник, Л.І. Роговська, Л.О. Пономарьова, О.Г. Антонов. Тернопіль : "Підручники і посібники", 2019.

16. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / О.Л. Іщенко, О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, К.А. Романенко, О.М. Кліщ. Київ : "Літера ЛТД", 2019.

17. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко. Київ : «Світич», 2018.

18. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / В.В. Вдовенко, Н.В. Котелянець, О.В. Агєєва. Київ : «Грамота», 2019.

19. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / І.О. Большакова, М.С. Пристінська. Київ : «Ранок», 2019.

20. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) / Н.М. Бібік, Г.П. Бондарчук. Київ : «Ранок», 2019.

21. Гільберг Т.Г., Сак Т.В. Природознавство : підруч. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ : «Генеза», 2014. 176 с.

22. Гільберг Т.Г., Сак Т.В. Природознавство : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ : «Генеза», 2015. 176 с.

23. Грущинська І.В. Природознавство : підруч. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2013. 176 с.

24. Грущинська І.В. Природознавство : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2015. 192 с.

Допоміжна

1. Губерський Л.В. Людина і світ: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Т-во «Знання», КНЦ, 2001. 349 с.

2. Крамаренко А. М. Методика навчання освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство» : навч. посіб. Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2015. 394 с.

3. Мелаш В.Д. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальності 013. Початкова освіта. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 94 с.

4. Мелаш В.Д. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації екологічної освіти для сталого розвитку: навчально-методичний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2017. 205 с. (Серія «Екологічна освіта для сталого розвитку»).

5. Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальності 013. Початкова освіта. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2018. 104 с.

6. Нарочна П.К., Ковальчук Г.В., Гончарова К.Д. Методика викладання природознавства в початкових класах. КИЇВ : Вища школа, 1990. 316 с.

7. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.

8. Шаповалова Т.Г., Мелаш В.Д., Ковальчук К.І. Гармонізуюча енергетика природи: навчально-методичний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2016. 324 с. (Серія: «Екологічна освіта для сталого розвитку»).

Інформаційні інтернет-ресурси:

1. <http://www.mon.gov.ua/> офіційний сайт Міністерства освіти та науки України.
2. <http://www.iteach.com.ua> український сайт програми Intel «Навчання для майбутнього».
3. <http://osvita.org.ua> освітній портал каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України.
4. <http://www.ccf.kiev.ua/> - соціальна освіта в Україні (організація семінарів, тренінгів, дистанційна освіта у галузі соціальної педагогіки)
5. <http://school.kiev.ua/> - портал присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп'ютерів на уроках фізики, математики, іноземної мови, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика)
6. <http://edu.ukrsat.com/> - для вчителів методичні розробки, навчальні програми, для учнів бібліотеки, реферати, олімпіади, адреси шкіл Києва та України
7. <http://www.edu-ua.net> - освітня українська мережа. Міністерство освіти, Інститут змісту і методів навчання, перелік серверів установ, підлеглих міністерству освіти України, і ін.
8. <http://www.ednu.kiev.ua/> - Educational Network Ukraine. На цьому сервері представлені всі українські інформаційні ресурси, пов'язані з освітніми — організаціями, вищі навчальні заклади, докладна інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми й ін.
9. <http://www.dlab.kiev.ua/> - сервер Першої української комп'ютерної дидактичної лабораторії. Дистанційне навчання комп'ютерним технологіям, англійській мові й ін. Великий путівник по освітнім серверам Інтернету
10. <http://www.osvita.org> Освітньо-консультативний центр "Освіта"
11. <http://o-svit.iatp.org.ua> - каталог освітніх ресурсів О-СВІТ - інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців.

Іноземні джерела:

Bloom B., Englehart M., Furst E., Hill W. & Krathwohl D. Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain. New York, Toronto: Longmans.

Kadakin V., Zeynalov G. Educational services market as a factor of formation of professional mobility and conditions for its implementation. June 2016. DOI: <http://dx.doi.org/10.12973/ijese.2016.549a>(дата звернення: 12.06.2017).

Schwille J., Dembele M., Schubert J. Global Perspectives on Teacher Learning. Improving Policy and Practice. Paris, France: IIEP UNESCO, 2007. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496753.pdf/>.